

Főoldal > ... > Az Ön Jogai > A Kiskorúak Jogai Bírósági Eljárásokban > Romania

A kiskorúak jogai bírósági eljárásokban

Tartalomszolgáltató:

Románia

Románia

1. A gyermek jog- és cselekvőképessége

A jogképesség (*capacitatea de folosință*) azt jelenti, hogy az adott személy polgári jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezhet. A jogképesség akkor kezdődik, amikor az adott személy megszületik, és halálával ér véget.

A cselekvőképesség (*capacitatea de exercițiu*) a személy azon képessége, hogy polgári jogi ügyekben önállóan eljárjon. A teljes cselekvőképesség akkor kezdődik, amikor a személy betölti 18. életévét.

A kiskorúak házasság útján teljes körű cselekvőképességet szereznek.

A gyámügyi bíróság (*instanța de tutelă*) észszerű indokok alapján elismerheti a 16. életévüket betöltött kiskorúak teljes cselekvőképességét. E célból a kiskorú szüleit vagy gyámjait is meghallgatják, adott esetben figyelembe véve a családjogi tanács véleményét is.

A 14. életévüket betöltött kiskorúak korlátozott cselekvőképességgel rendelkeznek.

A korlátozott cselekvőképességű személy jogügyleteit az adott személy a szülei vagy adott esetben gyámja hozzájárulásával, valamint a törvényben meghatározott esetekben a családjogi tanács esetleges véleményével és a gyámügyi bíróság engedélyével köti meg.

A cselekvőképtelen természetes személyeket (14 év alatti kiskorúak, különleges gyámsági intézkedések hatálya alá tartozó személyek) jogi képviselő képviseli.

Büntetőügyekben a 14 év alatti kiskorúak nem vonhatók büntetőjogi felelősségre. A 14 és 16 év közötti kiskorúak csak akkor vonhatók büntetőjogi felelősségre, ha bizonyítást nyer, hogy a cselekmény elkövetésekor tisztában voltak annak súlyával, míg a 16. életévüket betöltött kiskorúak a törvénynek megfelelően büntetőjogi felelősséggel tartoznak.

A bűncselekmény elkövetésének időpontjában 14 és 18 év közötti kiskorúval szemben szabadságelvonással nem járó nevelési célú intézkedésre kerül sor. 14 és 18 év közötti kiskorú esetében a következő esetekben lehet szabadságelvonással járó nevelési célú intézkedést hozni:

1. ha olyan egyéb bűncselekményt követtek el, amely miatt nevelési célú intézkedést alkalmaztak és hajtottak végre, vagy annak végrehajtása az eljárás tárgyát képező bűncselekmény elkövetése előtt kezdődött;
2. ha az elkövetett bűncselekményre a törvény által előírt büntetés 7 év vagy annál hosszabb szabadságvesztés vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.

2. A megfelelő eljárásokhoz való hozzáférés; A gyermekeket érintő támogatási formák és eljárások

A brassói gyermek- és családjogi törvényszék (*Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov*) az egyetlen ilyen jellegű szakosított bíróság Romániában.

A szakosított bíróság hatáskörrel rendelkezik mind a büntetőügyekben (amelyekben a vádlottak közül legalább az egyik felperes vagy az egyik sértett fél/polgári fél kiskorú), mind pedig a polgári ügyekben (az elhelyezéssel és örökbefogadással kapcsolatos jogvitákban).

Ami az illetékességet illeti, Brassó megyében a brassói gyermek- és családjogi törvényszék rendelkezik joghatósággal, a kiskorúakkal kapcsolatos egyéb ügyeket pedig rendes bíróságok tárgyalják.

Gyermek áldozatok esetében a támogatás és a védelem szükségességének felmérése és ezek nyújtása a szociális támogatási és gyermekvédelmi főigazgatóságok (*Directiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului*) azon részlegeinek feladata, amelyek felelősek a bántalmazással, elhanyagolással, emberkereskedelemmel, migrációval és hazaszállítással kapcsolatos ügyekben történő beavatkozásért a gyermekek jogainak védelméről és előmozdításáról szóló 272/2004. sz. törvény, valamint az egyfelől a gyermekekkel szembeni és családon belüli erőszakkal foglalkozó multidiszciplináris csoportok és hálózatok megelőzési és beavatkozási tevékenységeire vonatkozó keretmódszertan, másfelől a kizsákmányolt és a munkaerő-kizsákmányolás veszélyének kitétt gyermekeket, az emberkereskedelem áldozatává vált gyermekeket és a más államokban az erőszak egyéb formáinak áldozatává vált gyermekeket érintő ügyekben történő multidiszciplináris és intézményközi beavatkozásra vonatkozó módszertan jóváhagyásáról szóló 49/2011. sz. kormányhatározat alapján.

2020-ban az Igazságügyi Minisztériumon (*Ministerul Justiției*) belül létrehozta egy, az áldozatokkal kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó munkacsoportot. A munkacsoport legfontosabb célkitűzései közé tartoznak a következők: kiskorúak számára külön meghallgatási termek létrehozása, speciális képzés nyújtása a szakembereknek a különböző típusú bűncselekményekkel és áldozatokkal kapcsolatban, a szexuális bűncselekmények áldozataival foglalkozó szakemberek informális hálózatának létrehozása, valamint a bűncselekmények áldozatai számára nyújtott igazságügyi szolgáltatások javítása.

A Save the Children Romania (*Salvați Copiii România*) Bukarest 6. szektorában a szociális segítségnyújtási és gyermekvédelmi főigazgatósággal (*Directia Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6*) partnerségben megnyitotta az első Barnahus kísérleti központot a szexuális erőszak és a szélsőséges családon belüli erőszak gyermek áldozatai számára. A központ a Barnahus integrált modelljén alapul, amely összetett szolgáltatásokat, pszichológiai és orvosi állapotfelmérést, meghallgatást és védelmet biztosít a szexuális erőszak és a szélsőséges családon belüli erőszak gyermek áldozatai számára.

A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélelőszék mellett működő ügyészség (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével (FRA), az Igazságügyi Minisztériummal és a Szociális Segítségnyújtási és Gyermekvédelmi Főigazgatóságokkal partnerségben 2022 elején megkezdte egy olyan projekt végrehajtását, amelynek általános célja, hogy hatékony, hozzáférhető és színvonalas büntető igazságszolgáltatási rendszert biztosítson a bűncselekmények és gyűlölet-bűncselekmények áldozataivá vált gyermekek számára. A projekt keretében végzett munka magában foglalja a kiskorúak meghallgatására szolgáló 35 terem felújítását, berendezését és eszközökkel való felszerelését, két tematikus elemzés kidolgozását a gyűlölet-bűncselekményekkel és a bűncselekmények áldozataivá vált gyermekekkel kapcsolatos helyzetről, útmutatók kidolgozását (a gyűlölet-bűncselekmények azonosítása és büntetőeljárás alá vonása/a kiskorú áldozatok meghallgatása és az ellenük elkövetett bűncselekmények büntetőeljárás alá vonása), valamint speciális képzés biztosítását az ügyészek és más szakmai kategóriák számára a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak és a bűncselekmények gyermekáldozatainak – köztük a roma kisebbséghez tartozóknak – szükségleteivel kapcsolatos ismeretek és tudatosság javítása érdekében.

Az előre meghatározott igazságügyi szakmai képzési és kapacitásépítési projekt végrehajtásával összefüggésben a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa (*Consiliul Superior al Magistraturii*) jelenleg az egész országban 47 meghallgatási terem biztosít a bíróságokon a kiskorúak meghallgatásához, a kiskorúak meghallgatására vonatkozó nemzetközi normáknak megfelelően.

Ugyanakkor a büntetőeljárás törvénykönyv (*Codul de procedură penală*) úgy rendelkezik, hogy a sértett fél magánéletének vagy méltóságának védelme érdekében, vagy amennyiben az elkövető szabadon bocsátása vagy szökése veszélyeztetheti a sértett fél magánéletét vagy méltóságát, vagy kárt okozhat nekik, függetlenül annak jellegétől és mértékétől, a bűnüldöző szerv elrendelheti a törvény által előírt védelmi intézkedéseket a sértett féllel szemben. A gyermekeket, az elkövetőtől függő áldozatokat, a terrorizmus, a szervezett bűnözés, az emberkereskedelem, a szoros kapcsolatban elkövetett erőszak, a szexuális erőszak és kizsákmányolás és a gyűlölet-bűncselekmények áldozatait, a különösen a személyes jellemzőkhöz kapcsolódó megkülönböztetés és

előítéletek áldozatait, a fogyatékossgal élő személyeket és a bűncselekmény súlyossága miatt jelentős kárt elszenvedő áldozatokat kiszolgáltatottnak vélelmezik.

A büntetőeljárás törvénykönyv a kiskorúak meghallgatására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz.

Így a büntetőeljárás törvénykönyv előírja, hogy a tizennégy éven aluli sértett felek és tanúk meghallgatására az egyik szülőjük, a gyámjuk vagy a gyermek nevelésével megbízott személy vagy az ezzel megbízott intézmény képviselője, valamint az igazságügyi szerv által kiválasztott pszichológus jelenlétében kerül sor. A pszichológus a bírósági eljárás teljes időtartama alatt szakértői tanácsadást nyújt a kiskorúnak.

Azon sértett felek esetében, akik tekintetében a törvény különleges védelmi szükségleteket állapított meg, az igazságügyi szerv az eljárás megfelelő lefolytatásának vagy a felek jogainak és érdekeinek sérelme nélkül elrendel az alábbi intézkedések közül egyet vagy többet:

1. a sértettek erre a célra tervezett vagy átalakított helyiségekben történő meghallgatása;
2. pszichológus vagy az áldozatokkal kapcsolatos tanácsadás egyéb szakértője útján vagy jelenlétében történő meghallgatásuk;
3. meghallgatásukat és esetleges ismételt meghallgatásukat ugyanazon személy végezze, amennyiben lehetséges, és ha az igazságszolgáltatási szerv úgy ítéli meg, hogy ez nem sérti sem az eljárás megfelelő lefolytatását, sem a felek jogait és érdekeit;
4. videokonferencia vagy más technikai kommunikációs eszköz útján történő meghallgatásuk azon a helyen, ahol ideiglenesen védett szállást biztosítanak nekik.

A sértett felek bűnüldöző szervek tagjai általi kihallgatását és adott esetben újbóli kihallgatását abban az esetben, ha a sértett fél kiskorúval szembeni rossz bánásmóddal, családon belüli erőszakkal, valamint kiszolgáltatott személyek emberkereskedelmével és kizsákmányolásával kapcsolatos bűncselekmények, vagy a szexuális szabadság és integritás elleni bűncselekmények stb. áldozatává vált, valamint egyéb olyan esetekben, amikor a bűncselekmény körülményei miatt ezt szükségesnek ítélik, csak a sértett személlyel azonos nemű személy végezheti. Ha ez nem lehetséges, az eljárás megfelelő lefolytatásának, illetve a felek jogainak és érdekeinek sérelme nélkül, az ilyen sértettek meghallgatását és adott esetben a meghallgatás megismétlését a sértett féllel nem azonos nemű személy is lefolytathatja az ügyvéd és egy pszichológus vagy az áldozatok számára tanácsadást nyújtó más szakértő hozzájárulásával.

A büntetőeljárás törvénykönyv szerint sürgősséggel és prioritásként kell kezelni a kiskorú sértetteket, a kiskorúakkal szembeni rossz bánásmód, a családon belüli erőszak, a kiszolgáltatott személyek emberkereskedelmével és kizsákmányolásával kapcsolatos bűncselekmények, a szexuális szabadság és integritás elleni bűncselekmények stb. áldozatait érintő ügyeket. Ha a sértett 16 év alatti kiskorú, aki kiskorúakkal szembeni rossz bánásmód, családon belüli erőszak, kiszolgáltatott személyek emberkereskedelmével és kizsákmányolásával kapcsolatos bűncselekmények, a szexuális szabadság és integritás elleni bűncselekmények stb. áldozata, és a bíróság úgy ítéli meg, hogy bizonyos bizonyítékok kezelése negatív hatással lehet rájuk, elrendeli, hogy a kiskorú meghallgatásától tekintsenek el.

A büntetőeljárás törvénykönyv ugyanakkor úgy rendelkezik, hogy a kiskorú őrizetbe vételét és előzetes letartóztatását csak akkor lehet elrendelni, ha a szabadságelvonásnak a személyiségére és fejlődésére gyakorolt hatásai nem lennének aránytalanok az intézkedés által elérni kívánt célhoz képest.

Az előzetes letartóztatás időtartamát a terheltnek az intézkedés elrendelésének, meghosszabbításának vagy fenntartásának napján számított életkorának figyelembevételével kell meghatározni.

A polgári törvénykönyv (*Codul civil*) előírja, hogy a gyermeket érintő közigazgatási vagy bírósági eljárások során kötelező meghallgatni a 10. életévét betöltött gyermeket. A 10 év alatti gyermeket is meg lehet hallgatni, ha az illetékes hatóság szükségesnek tartja azt az ügy elbírálásához. A meghallgatáshoz való jog magában foglalja azt a lehetőséget, hogy a gyermek életkorától függően tájékoztatást kérjen és kapjon, hogy kifejezze véleményét, és tájékoztatást kapjon annak következményeiről, amennyiben a kérését tiszteletben tartják, valamint az őt érintő bármely döntés következményeiről. A meghallgatott gyermek véleményét életkora és érettsége függvényében veszik figyelembe.

3. Szakemberképzés

A Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa mint projektgazda a Nemzeti Magisztratúra Intézettel (*Institutul Național al Magistraturii*), az Országos Bírósági Tisztviselőképző Iskolával és a Norvég Bírósági Igazgatási Szervezettel partnerségben végrehajtja a Jogérvényesülés program és a 2014 és 2021 közötti időszakra szóló Norvég Finanszírozási Mechanizmus (NFM) által finanszírozott, „Igazságszolgáltatási képzés és kapacitásépítés” elnevezésű, előre meghatározott projektet.

E projekt részeként a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa és a Nemzeti Magisztratúra Intézet bejelentette, hogy elindítja a szakértő kiválasztására irányuló eljárást azzal a céllal, hogy hosszú távú képzési tantervet dolgozzon ki a *Kiskorúak meghallgatására szolgáló technikák (gyermekbarát igazságszolgáltatás) – polgári vonatkozások* – területén. A szakértőt a *Kiskorúak meghallgatására szolgáló technikákkal* foglalkozó képzési tevékenységekre kiválasztott szakértők közül választják ki, amelyek tevékenységeket a projekt keretében szervezik meg, különös hangsúlyt helyezve a roma népesség sajátosságaira.

Az eredmény hasznos eszköz lesz a Nemzeti Magisztratúra Intézet számára a bírák és ügyészek hosszú távú továbbképzéséhez a kiskorúak meghallgatására szolgáló technikák terén mind a polgári, mind a büntető igazságszolgáltatási eljárásokban, és megteremti a következetes megközelítés alapjait a nemzeti és európai gyakorlat szempontjából.

A kiskorúak meghallgatási technikáira (gyermekbarát igazságszolgáltatás) vonatkozó hosszú távú képzési program (tanterv) kidolgozására azért kerül sor, hogy gyakorlati támogatást nyújtson a Nemzeti Magisztratúra Intézet képzési személyzetének, nevezetesen hogy biztosítsa a kiskorúak meghallgatásának egységes megközelítését annak érdekében, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatást a román igazságszolgáltatási rendszer egyik legfőbb szempontjaként, a gyermekek meghallgatási technikáinak egységesítése révén előmozdítsa.

4. Jogorvoslati lehetőségek

A kiskorúakra vonatkozóan nincsenek külön rendelkezések.

Polgári ügyekben az eljárásban részt vevő azon felek, akik érdeküket igazolják, valamint a törvényben meghatározott esetekben, az ítélettel elégedetlen egyéb szervek vagy személyek fellebbezhetnek az ítélet ellen. Az ügyész szükség esetén jogorvoslatot kérhet bírósági ítéletekkel szemben a kiskorúak, a jogi tanácsadásban részesülő vagy különleges gyámsági intézkedések hatálya alá tartozó személyek, valamint az eltűnt személyek jogainak, szabadságainak és jogos érdekeinek védelme érdekében, valamint a törvényben kifejezetten előírt egyéb esetekben.

A büntetőeljárásban a költségmentesség kötelező, ha a gyanúsított vagy vádlott kiskorú. A sértett fél számára kötelező költségmentességet biztosítani, ha nem rendelkezik cselekvőképességgel vagy a cselekvőképessége korlátozott, valamint ha a sértett fél kiskorúval szembeni rossz bánásmóddal, családon belüli erőszakkal, valamint a kiszolgáltatók személyek emberkereskedelmével és kizsákmányolásával kapcsolatos bűncselekmények, vagy a szexuális szabadság és integritás elleni bűncselekmények stb. áldozata.

5. Örökbefogadás

Az örökbefogadás olyan jogi művelet, amely az örökbefogadó és az örökbefogadott között szülő-gyermek kapcsolatot, valamint az örökbefogadott és az örökbefogadó rokonai közötti családi kapcsolatokat hoz létre.

Az örökbefogadásra a következő elvek mindegyike vonatkozik: a gyermek mindenek felett álló érdeke, a gyermek családi környezetben való nevelése biztosításának szükségessége, a gyermek nevelésének folytonossága, figyelembe véve etnikai, nyelvi, vallási és kulturális hátterét, valamint az örökbefogadási eljárással kapcsolatos jogügyletek végrehajtásának gyorsasága.

Az örökbefogadási eljárást a polgári törvénykönyv (451–482. cikk) szabályozza.

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.